

24.11.2020

Dno OUKA/458/09.05.00/2016

Sisäministeriön pelastusosasto

kirjaamo@intermin.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö 30.10.2020 (SM2030164 00.01.05.00 30.10.2020 SMDno-2020-59)

Lausunto ulkoisen pelastussuunnitelman (UPS) laadintaohjeen luonnoksesta

Sisäministeriön pelastusosasto on antanut ohjeen ulkoisten pelastussuunnitelmien laatimisesta (13/2016). Vuoden 2020 alussa voimaan tullut SM:n asetus ulkoisista pelastussuunnitelmista (1286/2019) on edellyttänyt suunnitteluohjeen uudistamista. Suunnitteluohjeesta on valmistunut luonnos, josta pyydetään mm. pelastuslaitosten lausuntoa. Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen lausunto on seuraava:

Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan suunnitteluohje on kehittynyt oikeaan suuntaan. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että ohjeessa ja sen noudattamisen valvonnassa jätetään riittävästi liikkumavaraa suunnitelmien laatijoille.

Pidämme valitettavana sitä, että iso osa ohjeesta keskittyy UPS:sta tiedottamiseen. UPS-asetus ohjasi tiedotusta vaikeaselkoisempaan suuntaan ja nyt esitetty UPS-ohjeluonnos vaikeuttaa asian ymmärtämistä edelleen.

Tiedottamiseen liittyen esitämme seuraavaa:

- Valmisteluvaiheen kuuleminen on asiana selvä. Myös tiedote, jossa kerrotaan UPS:n valmisteluvaiheen kuulemisesta, on asiana selvä. UPS-ohjeluonnoksen liitteenä oleva valmisteluvaiheen asiasältömalli on avuksi kuulemisvaiheen toteutuksessa, mutta **tässä yhteydessä ei pitäisi puhua ”turvallisuuustiedotteesta” tai ”nähtäväksi asetettavan turvallisuuustiedotteen luonnoksesta”**. Turvallisuuustiedote on liitettävä UPS-asetuksen 8 §:n, kemikaaliturvallisuuuslain (390/2005) 31 §:n ja vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista annetun VN:n asetuksen (685/2015) 21 §:n mukaiseen tiedottamiseen.

Pelastuslaitokset ja toiminnanharjoittajat ovat laatineet jo pitkään **turvallisuuustiedotteita vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuuksien varalta**. Nyt saa sen käsityksen, että UPS-asetus ja UPS-ohjeluonnos ohjaavat laatimaan **turvallisuuustiedotteita laaditun UPS:n varalta!?**

UPS-asetuksen ja sitä myötä UPS-ohjeen näkökulma tiedottamiseen on muutenkin kyseenalainen. Nyt tiedottamisessa edetään UPS edellä, kun keskiössä pitäisi olla vaarallisista aineista aiheutuvan suuronnettomuusvaaran ymmärtäminen ja omatoimisen varautumisen edistäminen. Tämä näkökulma on huomioitu paremmin mm. kemikaaliturvallisuuuslain ja valvonta-asetuksen ao. kohdissa. Laadittu UPS on tärkeää todeta turvallisuuustiedotteen yhteydessä, mutta se ei voi olla asiasällön ”napa”.

Koska viittaukset kemikaalilainsäädännön perusteella tehtävään tiedottamiseen jäivät pois UPS-asetuksesta, tulisi tämä huomioida viimeistään UPS-ohjeessa. Nyt käy pahimmillaan niin, että turvallisuuusselvityslaitokset laativat ja jakavat oman turvallisuuustiedotteen ja pelastuslaitokset oman. Tämä ei liene tarkoituksenmukaista.

24.11.2020

Dno OUKA/458/09.05.00/2016

UPS-ohjeessa on todettava, että puhutaan samasta asiasta ja että eri lainsäädännöstä tuleva tiedottamisvelvollisuus on tarkoituksenmukaista käsitellä yhteisesti laadittavassa turvallisuustiedotteessa. Vastaavasti 1-luokan jätepatojen osalta tulisi huomioida viittaukset patoturvallisuuslakiin (28 §) ja -ohjeeseen (kohta 5.2.2).

UPS:n sisältöön liittyen esitämme seuraavaa:

- Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen viimeisimmissä ulkoisissa pelastussuunnitelmissa on liitteenä mm. keskeiset yhteystiedot ja skenaariokohtaiset toimintaohjeet. Tämä on todettu hyväksi toteutustavaksi ja UPS-ohjeen tulisi mahdollistaa tämä myös jatkossa.
- Voidaan sanoa, että UPS-asetus ja UPS-ohje torjuvat vaarallisista aineista aiheutuvia suuronnettomuksia vain pelastustoiminnalla. Ei tunnisteta pelastustoimen osalta muuta riskienhallintakeinoa kuin pelastustoiminta ja tiedottaminen.

Suuronnettomuusriskien hallinnan näkökulmasta olisi toivottavaa, että UPS-asiakokonaisuudessa huomioidaan myös muut käytettävissä olevat riskienhallintakeinot. Tästä esimerkkinä alla oleva kuvaleike pelastuslaitoksen riskianalyyseistä.

RISKIENHALLINTAKEINOT																
ILMIÖ, UHKA, RISKI, TRENDI	Tunnistaminen ja arviointi	Neuvonta ja opastus	Turvallisuuskoulutus	Turvallisuustiestäminen	Turvallisuuden itsearviointi	Värvonta	Alueidenkäytön vaikuttaminen	Rakentamiseen vaikuttaminen	Yhteistyö (riskienhallinnan näkökulmasta)	Vaaratilajärjestelmät	Pelastustoiminta	Viestintäsuojelu	Varmuussuunnittelu	Ensihoitopalvelu	Yhteistyö (operatiivisen toiminnan näkökulmasta)	Huomiot
Vaaralliset aineet	x		x	x 1)	(x)	x	x	x	x 2)	x 4)	x 4)			x	x 3)	1) Toiminta kuultaessa yleinen vaaramerkki ja vaaratiedote, 2) Yhteistyö erityisesti Tukesin, kaavoituksen, ympäristöviranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa kemikaaliriskien minimoimiseksi, 3) Kohteisiin tutustuminen, onnettomuus-/suuronnettomuusharjoitukset, kalustollinen yhteistyö, 4) Riskien mukainen väestönvaroitustarjonta ja vaarallisten aineiden torjunnassa tarvittava erityiskalusto, suunnitelmat ja osaaminen.

Tomi Honkakunnas
riskienhallintapäällikkö
044 703 8608
tomi.honkakunnas@ouka.fi

